

**FUNDACJA NIEZALEŻNEGO ŻYCIA
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
HUSSAR
W SZCZECINIE**

Propozycje Zmian Ustawowych
dla Osób Niepełnosprawnych

Konsultacje +”,

SPIS TREŚCI:

<i>Słowo Wstępu</i>	3
ROZDZIAŁ I	4
System orzekania o stopniu niepełnosprawności	4
ROZDZIAŁ II Zatrudnienie	5
ROZDZIAŁ III Prewencja Rentowa	11
ROZDZIAŁ IV	12
Opieka nad osobom niepełnosprawną	12
ROZDZIAŁ V Ulgi i Zwolnienia	13
ROZDZIAŁ VI Sposób Finansowania	14
Za Życiem- kilka refleksji od Osób Niepełnosprawnych	17

Szczecin, dnia 21 VI 2017

Słowo Wstępu

Patrząc z nadzieją na akt prawny Za Życiem i analizując jego możliwości ochrony życia trzeba pamiętać, że życie nie kończy się tylko na narodzinach. Mając odpowiednie zabezpieczenie prawne być może zostanie uratowane niejedno życie.

Patrząc optymistycznie na ideę Ruchu Za Życiem trzeba zastanowić się w gronie wprawnych legislatorów jak korzyści ze zwiększonej prawnie ochrony życia przenieść także na wcześniej urodzone osoby niepełnosprawne- chodzi o te osoby których życie i w miarę funkcjonowanie wymaga jednak wysiłku drugiej osoby, a nie urodziły się pod rządami obecnej ustawy

Poniżej przedstawiamy zestaw najbardziej jaskrawych i powtarzających się spostrzeżeń wybranych z pośród codziennych zwykłych spraw z jakimi styka się fundacja podczas pomocy osobom niepełnosprawnym:

Opracowanie jest pisane w ten sposób, aby pokazać w miarę logiczny ciąg przyczynowo skutkowy koniecznych zmian. Oczywiście i tak przedstawione w nim sugestie wymagają odpowiedniego opracowania ekonomicznego i prawnego, znalezienia odpowiednich środków finansowych.

Celem tego opracowania jest pokazanie powiązań prawnych, ekonomicznych i społecznych ustawy o rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych idących z duchem potrzeb. Ponad Wszelką wątpliwość Powstanie i funkcjonowanie idei rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest zwycięstwem idei solidarności

Dyskusji może podlegać konieczność wprowadzenia kolejnych zmian tak aby ustawa mogła spełniać swoją funkcję i służyć szeroko rozumianej rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Nie może być mowy o likwidacji PFRON lub rezygnacji z ustawy Przez długi czas w Polsce nie było osób niepełnosprawnych, były osoby chore i inwalidzi. Czyli każdego można było „wyleczyć” względnie „każdy” wypracowywał rentę inwalidzką. Zmiana poglądów nastąpiła wraz ze zmianą systemu politycznego w Polsce. Wtedy też powstał PFRON i rosła świadomość społeczna za którą nie zawsze nadążały zmiany prawa, dzisiaj mamy zresztą bardzo podobną sytuację. Wtedy w 1989 roku zmiana systemu politycznego nie od razu, lecz stopniowo ujawniła obecność osób niepełnosprawnych w naszym kraju. Dzisiaj chociaż wiele Już wcześniej zrobiono ku lepszemu to obecnie mamy do czynienia o ile nie z regresem to przynajmniej ze stagnacją w tej kwestii.

Przemiany gospodarcze po 1997r promowały liberalizm gospodarczy, właśnie wtedy weszła większość nowelizacji zaostrażających orzecznictwo wobec osób niepełnosprawnych i pogarszających system zabezpieczenia, rehabilitacji i zatrudnienia. W pracach nad ewentualną nowelizacją obecnej ustawy potrzeba zgody społecznej i woli politycznej która pomoże zrozumieć, że rozwiązania prospołeczne i socjalne nie mają nic wspólnego z ustrojem socjalistycznym, czy komunistycznym. Lepiej bowiem stworzyć wspieraną aktywność niż doprowadzić do skrajnego ubóstwa społecznego jednej najsłabszych grup społecznych. Jest rzeczą zrozumiałą, że zmiana jednej z ustaw będzie skutkowałą zmianami w ustawach powiązanych. Potrzebne są analizy BAS¹ i RCL² oraz zrozumienie ze strony Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Zdrowia, Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej

Prezes Zarządu Fundacji

Tomasz Rabiński

¹ Biuro Analiz Sejmowych

² Rządowe Centrum Legislacji

ROZDZIAŁ I

System orzekania o stopniu niepełnosprawności

System orzekania o stopniu niepełnosprawności: chodzi tu może nie tyle o zmianę nazewnictwa co bardziej o to żeby unikać takiej sytuacji że osoba niepełnosprawna z dawniejszą I grupą inwalidzką która np. ze względów medycznych jest stałą to wg powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności może zostać uznany za osobę o lekkim bądź umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Na podstawie dotychczasowych prac fundacji widać wyraźnie że obecnie funkcjonujący system orzekania w sposób drastyczny i niekorzystny różnicuje sytuację osób niepełnosprawnych. Można użyć drastycznego porównania że formalny stopień niepełnosprawności decyduje o ewentualnych ulgach lub pomocy często w sposób nieprzystający do rzeczywistej sprawności osoby niepełnosprawnej. Jest to bowiem kuriozum gdy ewentualne podniesienie kwalifikacji zawodowych bądź zmiana wykształcenia skutkuje zmianą stopnia niepełnosprawności a podjęcie zatrudnienia nawet w bardzo ograniczonym zakresie może skutkować weryfikacją prawa do świadczeń rentowych, dotyczy to wszystkich grup i stopni niepełnosprawności ale najwyraźniej widać to na przykładzie znacznego stopnia niepełnosprawności.

Grupa	Stopień niepełnosprawności wg powiatowego zespołu Ds.orzekania o niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności wg ZUS dla Celów Rentowych
I	Znaczy	Znaczy
II	Umiarkowany	Umiarkowany
III	Lekki	Lekki

Ten pozornie logiczny system orzekania o stopniach niepełnosprawności potrafi uniemożliwić proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, wystarczy bowiem aby Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał odmienne orzeczenie niż Orzecznik ZUS..

Przykład Pierwszy Powiatowy Zespół 3orzeka (I) bo dana osoba potrzebuje pomocy w poruszaniu się i czynnościach dnia codziennego, Orzecznik ZUS 4stwierdza częściową niezdolność do pracy (II) bez prawa do renty, bo świat idzie naprzód i można pracować intelektualnie

Przykład drugi: Zespół stwierdza (II) np. ze względu na to że ktoś ma wyższe studia to musiał sobie jakoś radzić a Orzecznik daje (III) aby zmotywować do działania-w obu przypadkach stan zdrowia osoby niepełnosprawnej nie zmienił się ;albowiem nadal potrzebuje pomocy aby dotrzeć do ewentualnej pracy ,ubrać się umyć itp. Zmieniło się tylko

³ Zespół- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

⁴ Orzecznik-Orzecznik ZUS

patrzenie osób orzekających o sprawności osoby niepełnosprawnej. Zmiana stopnia niepełnosprawności zmienia diametralnie pozycję osoby niepełnosprawnej na rynku pracy, a także w systemie jeszcze istniejących ulg przewozowych bądź innych ulg administracyjnych i zwolnień

Przykład trzeci Zespół stwierdza (III) bo to Tylko przeszczep i Orzecznik daje(III) bo z przeszczepem” w zasadzie można pracować”

W wyżej wymienionych przypadkach stan zdrowia osób nie zmienił się zaprezentowano jednak odmienny sposób patrzenia osób decyzyjnych – na tych jakże częstych przypadkach orzeczeń zyskało Państwo bo nie musiało wypłacać renty bądź zasiłku lub tylko renty albo zasiłku. Warto jednak zauważyć że zysk może być tylko pozorny albowiem osoby niepełnosprawne w różnym stopniu, jedne w mniej lub bardziej widoczny sposób przyjdą po pomoc społeczną

Można zatem zaryzykować stwierdzenie że administracyjny stopień niepełnosprawności bardzo często odbiega na niekorzyść dla osób niepełnosprawnych od ich rzeczywistych potrzeb egzystencjalnych tj prawa , do pomocy, opieki , komunikacji społecznej.

Na przestrzeni analiz wielu przypadków ludzkich losów widać wyraźnie że dla , umownie to nazwijmy to „administracji „ najkorzystniejsza jest (III) bo „nic nie kosztuje „Natomiast najbardziej „kosztowna” jest (I) jeszcze obroniła jakieś ulgi

Podsumowując pierwszy etap analizy; stopnie niepełnosprawności i sposób orzekania determinują i mogą bardzo zmieniać życie osób niepełnosprawnych-

ROZDZIAŁ II

Zatrudnienie

Zatrudnienie : za sprawą stopni niepełnosprawności i ich nazewnictwa narosło wiele mitów wokół zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych

Grupa	Stopień niepełnosprawności	Nazwa	Jak rozumieć
I	Znaczy	Całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	Oznacza to całkowity brak możliwości pracy lub brak możliwości pracy bez specjalnego wsparcia (specjalne warunki pracy określał lekarz)

II	Umiarkowany	Częściowa niezdolność do pracy	Konieczność dostosowania warunków pracy
III	Lekki	Niezdolność do pracy	Konieczność dostosowania warunków pracy

Trzeba wyraźnie podkreślić że w Polskim ustawodawstwie nie można wprowadzić zakazu pracy osób niepełnosprawnych co najmniej z kilku powodów

a) Ekonomicznym- w Polskich realiach praca osób niepełnosprawnych jest koniecznością ponieważ renty nie wystarczają na samodzielne utrzymanie się, dopiero praca plus renta pozwalają na minimum egzystencji, (chodzi o opłaty za czynsz, prąd, gaz, wodę, światło, żywność, leki) bez pracy pozostaje liczyć tylko na pomoc społeczną, ewentualnie ofiarność publiczną, bądź pomoc rodziny, trzeba bowiem pamiętać że jakakolwiek pomoc i opieka poza opieką szpitalną po prostu kosztuje. I to właśnie z tego powodu osoby niepełnosprawne muszą być aktywne zawodowo aby „zarobić” na swoje utrzymanie. Jakże ważny efekt rehabilitacji społecznej poprzez pracę tak naprawdę jest „efektem ubocznym”

Renta w Polskim systemie zabezpieczeń społecznych jest częściową rekompensatą z tytułu niepełnosprawności. Jej wysokość zależy głównie od tego kiedy i w jakim czasie powstała niepełnosprawność i w większości przypadków zależy głównie od okresu ubezpieczeniowego, ciągłości zatrudnienia i ostatnim składnikiem jest „wysokość zgromadzonego kapitału” Można zatem zaryzykować twierdzenie że Polski system zabezpieczenia społecznego w znacznej części oparty jest na zasadzie „**Kto nie pracuje ten nie je**” Wystarczy bowiem dłuższa przerwa w zatrudnieniu z powodu np. choroby tj z reguły 18 miesięcy aby utracić wymaganą ciągłość do renty bądź emerytury. Różne są podstawy rent z różnych okresów dziejowych., Tak jak i różne są ich wysokości i podstawy ich przyznania. Wyróżnia się bowiem, renty, chorobowe z tytułu chorób zawodowych, renty wypadkowe z tytułu wypadków lub wypadków przy pracy, renty resortowe. Wielość świadczeń i różne ich nazewnictwo powoduje złudny odbiór społeczny że każda osoba niepełnosprawna jest objęta zabezpieczeniem finansowym i ma z czego żyć, **nic bardziej mylnego**. Są takie osoby niepełnosprawne, które w sposób przez siebie niezawiniony nie mają okresu składkowego ani stażu ubezpieczeniowego.

Do tej grupy należą w dużej mierze osoby niepełnosprawne urodzone w latach 1950-do 2000 kiedy to nie było pojęcia „renty socjalnej”⁵ dla osób trwale niezdolnych do zatrudnienia. Wejście tego aktu w życie było kolejnym przełomem w rozumieniu niepełnosprawności nabytej bądź powstałej przed uzyskaniem jakiegokolwiek okresu składkowego wymaganego

do renty wypracowanej, sama idea tej renty jest bardzo dobra, natomiast wątpliwości budzi jej wysokość i sposób jej ustalania, szczególnie poszkodowane są osoby które urodziły się niepełnosprawne, bądź stały się niepełnosprawne od dzieciństwa. Jest to bowiem ciągle temat tabu, nigdzie nie pracowały bo jak? Jeśli jakimś cudem nie udało się stworzyć stanowiska pracy, na którym mogłyby pracować; to są to osoby bez stażu ubezpieczeniowego, bez prawa do renty, po prostu wyrzucone na margines życia społecznego. Żyjają tak długo jak długo żyją ich opiekunowie. Być może jest to niezamierzony błąd interpretacyjny ale kłopot z uzyskaniem praw do tej renty mają osoby całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji które urodziły się przed wejściem ustawy w życie

Dlatego społeczeństwo nie rozumie faktu że osoba niepełnosprawna nie zdolna do pracy w normalnych warunkach. Musi pójść do pracy po pierwsze aby uzyskać wymagany staż ubezpieczeniowy (można nieć zarówno stopień niepełnosprawności określony przez zespół a także wydane orzeczenie Orzecznika przy jednoczesnym braku prawa do renty), po drugie po prostu by przeżyć, dopiero później można mówić o pracy dla przyjemności, ale tu napotyka się na kolejny absurd. Tym kolejnym absurdem jest możliwość wydania orzeczenia o „uzdrowieniu” ponieważ ktoś poszedł do pracy. Innymi słowy prewencja rentowa utrudnia aktywność zawodową kompletnie nie rozumiejąc że są czasami takie czynności które w indywidualnie stworzonych dla siebie warunkach mogą wykonywać osoby niepełnosprawne.

Praca takiej osoby niepełnosprawnej nie oznacza jej uzdrowienia medycznego. Praca osoby niepełnosprawnej jest pożyteczna ekonomicznie bo pracodawca odprowadza za pracownika składki i podatki, a pracownik mając więcej pieniędzy rzadziej bądź wcale nie korzysta z bezpośrednich form pomocy, niestety takie myślenie to rzadkość zarówno po stronie ustawodawcy, pracodawców i społeczeństwa.

Analizując setki odwołań od decyzji czy to Zespołów, czy Orzeczników można dostrzec wyraźną tendencję do tego, że to co uzyska ustawa o rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych⁶ to zepsuje prewencja rentowa w powiązaniu z ustawą o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁷. Dzieje się tak w wyniku oczywistych sprzeczności założeń obowiązujących rozwiązań prawnych, próby samodzielnej aktywności osób niepełnosprawnych często są gaszone w zarodku poprzez widmo „Uzdrowienia Administracyjnego”

Pozornie zyskuje na tym Państwo bo nie wypłaca rent ale nie sprzyja to aktywności osób

⁵ Renta socjalna. Dz.U.2003.135.1268 z dnia 2003.08.01 z póź. zm

⁶ Dla celów opracowania przyjęto skrót PFRON

⁷ Dla celów opracowania przyjęto skrót FUS

niepełnosprawnych. Brak któregokolwiek orzeczenia skutkuje np. brakiem możliwości podjęcia próby zatrudnienia, Zatrudnienie może być przyczyną zmiany stopnia niepełnosprawności a to może wiązać się pośrednio lub bezpośrednio w przypadku pracodawcy z utratą dofinansowania dla pracodawcy z tytułu utworzenia stanowiska i zatrudnienia na nim osoby niepełnosprawnej, a dla osoby niepełnosprawnej „Uzdrowienie Administracyjne „ oznacza utratę prawa do renty i nie tylko ; albowiem stopień niepełnosprawności powiązany jest z prawem do niektórych ulg i zwolnień które nie istnieją np. w przypadku lekkiego stopnia niepełnosprawności, Pozornie zyskuje Państwo bo nie płaci renty, nie udziela ulg. Faktycznie zaś traci Państwo bo zyskuje niepełnosprawnego klienta pomocy społecznej.⁸

System tworzenia miejsc pracy przy użyciu środków PFRON sprawdził się , aktywności zawodowej i społecznej najbardziej przeszkadza możliwość „uzdrowienia administracyjnego” Ewentualne zmiany w systemie PFRON powinny pójść w kierunku personalizacji kierowanej pomocy. Dobrym przykładem są programy PEGAZ, STUDENT , „Komputer dla Homera” Programy te kierowane były bądź są do beneficjenta osobowo, są niemal przypisane do numeru PESEL i zawsze można sprawdzić jak jest wykorzystywana pomoc.

Większość środków PFRON powinna być kierowana osobowo, a jeśli już instytucjonalnie to tylko w taki sposób aby można było sprawdzić zasadność i poprawność ich wykorzystania nie tylko pod względem księgowym ale i też praktycznym,

Warto byłoby wspierać prywatną inicjatywę osób niepełnosprawnych w taki sam sposób a być może większy niż pracodawców, dlaczego?; Otóż czasem tylko utworzenie własnej działalności daje szansę na pracę w warunkach odpowiadających możliwością sprawnościowym aktywności zawodowej. Warto też zastanowić się nad wprowadzeniem ulg w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych dla najmniejszych podmiotów na przykład aby firmy zatrudniające od 1-5 pracowników w przypadku zatrudnienia osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności ponosiły tylko 2% kosztów pracy osoby niepełnosprawnej, resztę kosztów pokrywałyby PFRON. Dlaczego właśnie tak , otóż małe firmy mają mniejszy kapitał, ale szybciej reagują na potrzeby „małego rynku” chodzi o rzemiosło i drobne usługi, ale także organizacje non-profit które chętnie tworzyłyby miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych ale nie mają środków finansowych porównywalnych z dużymi podmiotami Utrzymania Zakładów Pracy Chronionej , ale też większej kontroli nad nimi, aby mogły w nich pracować osoby które wymagają największego wsparcia. Powszechnym zjawiskiem

⁸ Dla celów opracowania przyjęto skrót UOPS

wśród potencjalnych pracodawców jest poszukiwanie znacznego stopnia niepełnosprawności bo jest on opłacalny finansowo a jednocześnie lekkiego stopnia niepełnosprawnością (od orzecznika) aby sprawnie się poruszać i nie wymagać specjalnego dostosowania miejsca pracy. Niepełnosprawność” niewidoczna” ale ze znacznym stopniem, jest bardzo cenna. Na margines aktywności zawodowej spychane są te niepełnosprawności „widoczne” potrzebujące złożonego wsparcia, jak chociażby asystenta, czy przewodnika, po to żeby w ogóle funkcjonować w życiu codziennym w tym także dojść do pracy i wykonywać powierzone czynności. Bastionem do którego trudno się przebić są „Urzędy” w niektórych z nich z powodzeniem w znacznie większym stopniu niż obecnie mogłyby pracować osoby niepełnosprawne.

Tutaj znów dotykamy interdyscyplinarności zmian prawa, nie da się bowiem wprowadzić postępowych zmian w rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, nie zmieniając chociażby kryterium dochodowego, a w tym faktycznej realnej możliwości utrzymania się tylko na rencie inwalidzkiej. W większości przypadków, osoba niepełnosprawna nie ma odłożonego majątku na zabezpieczenie spłaty zobowiązań, a jedynym źródłem dochodu jest renta, która z reguły jest niska, dużo niższa niż najniższe wynagrodzenie za prace, dużo niższa niż średnia krajowa, fakt ten często jest przyczyną tego że osoba niepełnosprawna często nie ma zdolności kredytowej nawet na warunkach preferencyjnych dofinansowania oferowanych przez PFRON.

Dotykamy tu niezwykle drażliwej kwestii umownie nazwijmy to „renty państwowej”

Renta Państwowa –to takie świadczenie, które nie byłoby niższe niż najniższe wynagrodzenie za pracę netto a pozwalałoby osobie niepełnosprawnej na samodzielne od strony ekonomicznej utrzymanie się, zapewne w pierwszej chwili pojawi się krytyka tego pomysłu, jako kolejnego obciążenia dla budżetu ale proszę zauważyć jak wiele razy budżet jest już obciążany poprzez różne świadczenia pieniężne o charakterze kompensacyjnym w stosunku do zbyt niskich rent socjalnych, uczniowskich.itp Warto zaznaczyć że obecne renty te w żaden sposób nie przystają do przybliżonych rzeczywistych kosztów utrzymania osoby niepełnosprawnej.

Ciekawostką jest fakt że taki szacunkowy koszt utrzymania⁹ oblicza się i podaje na terenie każdego województwa dla funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w Domu Pomocy Społecznej jest to kwota dużo wyższa niż renta socjalna i dużo wyższa niż najniższe wynagrodzenie za pracę. Dlatego wydaje się że idea „renty państwowej” byłaby słuszna i

⁹ Art. 60 i dalsze UOPS

sprawiedliwa w stosunku do osób niepełnosprawnych, bo oparta na przybliżonych realnych kosztach utrzymania, oczywiście jeśli ktoś miałby już wypracowaną swoją rentę to Państwo dopłacałoby tylko tą część która brakowałaby tylko do kwoty aktualnie obowiązującej renty państwowej. W wyniku takiego rozwiązania zmieniłaby się ilość zasiłków, system stałby się przejrzysty i wbrew pozorom łatwiejszy do kontroli, Ewentualne zasiłki celowe powinny być kierowane wtedy w sposób personalny z możliwością zamiany zasiłku pieniężnego na świadczenie w naturze, W ogóle można byłoby skorzystać z już istniejącej formy pomocy jaka sprawdza się w walce z bezdomnością. Można bowiem powodzeniem zastosować umowę przyjmijmy roboczą nazwę” kontraktem usprawniania” na podobnych zasadach jak kontrakt socjalny wychodzenia z bezdomności- co dałby taki kontrakt usprawniania, otóż dałby możliwość dozowania wsparcia i realnej kontroli nad wykorzystaniem środków w relacji do uzyskanych wyników. Wspomniane wcześniej Programy PFRON-u: PEGAZ, STUDENT, „Komputer dla Homera” mają właśnie podobną formę.

Funkcje „Renty Państwowej” czyli takiej która jest zbliżona do realnych kosztów utrzymania pełni obecnie Renta Rodzinna przyznawana osobom niepełnosprawnym po zmarłych rodzicach, ewentualnie małżonku osoby niepełnosprawnej ale tu z kolei zachodzi obawa że to świadczenie zostanie zlikwidowane w imię oszczędności podczas reformy systemu ubezpieczeń społecznych, dlatego trzeba podkreślić że tego typu posunięcie byłoby szkodliwe i niebezpieczne. To świadczenie powinno pozostać.

Widać więc chyba bardzo wyraźnie że o ile osoba niepełnosprawna może wykonywać jakąkolwiek pracę nie powinna być straszona „Uzdrowieniem administracyjnym” zabranieniem renty. Dzieje się tak dlatego że renta jest innym świadczeniem niż emerytura.

Renta jako świadczenie losowe, nie powinna być objęta zakazem „dorabiania” bo jest to podnoszenie przyszłego kapitału emerytalnego, a także odciążenie system pomocy społecznej. Jeśli nie uda wypracować lepszych rozwiązań prawnych w zakresie „dorabiania” warto pozostać przy istniejącym rozwiązaniu „kwotowym”. Po przekroczeniu którego renta jest zmniejszana a następnie „zawieszana” ale nowość polegałaby na tym że byłaby automatycznie odwieszana po ustaniu aktywności zawodowej. **Trzeba podkreślić że aktywność zawodowa nie oznacza wyleczenia.** Ustanie aktywności zawodowej może oznaczać pogorszenie się stanu zdrowia, ale też wyczerpanie zadań możliwych do wykonania przez osobę niepełnosprawną. W obu przypadkach renta powinna zostać odwieszona automatycznie po ustaniu zatrudnienia.

Ważnym jest aby podjęcie zatrudnienia, bądź nauki przez osobę niepełnosprawną nie było uważane za powód do zmiany stopnia niepełnosprawności, czy też przesłankę do odebrania

renty

ROZDZIAŁ III

Prewencja rentowa

Prewencja rentowa- Jest sprawą zupełnie oczywistą że im lepszy system wsparcia osób niepełnosprawnych ,tym większa „pokusa” osób zdrowych aby uzyskać rentę; inaczej mówiąc zawsze będą osoby które będą kombinowały ale od tego właśnie jest prewencja rentowa, która w trakcie orzekania powinna sprawdzić wszystkie aspekty samodzielności osoby poszkodowanej, tego do czego potrzebuje pomocy, w zwykłych codziennych czynnościach, takich jak (higiena , ubranie się, posprzątanie ,przygotowanie, posiłków, robienie zakupów, pokonywanie barier architektonicznych, pranie, komunikowanie się z otoczeniem, poruszanie się. Następnym etapem po poznaniu ograniczeń osoby co do której jest wydawane orzeczenie.. Powinno być przeanalizowanie bieżących predyspozycji oraz umiejętności które ewentualnie pozwalają na pracę samodzielną lub wspieraną w warunkach specjalnych. Określanych dla każdego przypadku indywidualnie przez lekarza medycyny pracy, w porozumieniu z lekarzem specjalistą od danej jednostki chorobowej. Tylko w ten sposób można uniknąć orzecznich pomyłek będących przyczyną wielu ludzkich dramatów. Podobnie rzecz się ma z przekwalifikowaniem zawodowym , potrzebna jest tutaj chociaż minimalna znajomość chorób współistniejących w danej niepełnosprawności , oraz specyfiki rynku pracy aby np. Orzecznik nie powiedział do kogoś kto był kierowcą a jest niezdolny do tego zawodu bo przeszedł udar a mimo to orzecznik stwierdza, że badany może iść pracować jako ochroniarz. Innym przykładem jest kierowanie wszystkich niepełnosprawnych ruchowo do pracy jako informatyków.

Następnym elementem który trzeba sprawdzić przed „Uzdrowieniem” to sprawdzenie czy wypadkowa wszystkich wcześniejszych czynników i ograniczeń pozwala na skuteczną i bezpieczną pracę Według obecnej procedury dopiero w fazie odwoławczej Sądy za pomocą Biegłych Sądowych odpowiadają na pytania , których nie stawiają ani Zespoły ani Orzecznicy.

W związku z postępowaniem medycznym ratuje się ludzkie życie ale czasem powstanie szczególnie rodzaj niepełnosprawności , który wymaga całodobowej pomocy a jedynym talentem tej osoby jest umysł, bądź inny dar. Wtedy konieczne jest tak zwane wsparcie **asystenta osoby niepełnosprawnej-** jest to rodzaj uniwersalnego pomocnika osoby niepełnosprawnej, którego

pomoc jest potrzebna osobie niepełnosprawnej zarówno w czynnościach codziennych, jak i w pracy. Ten rodzaj wsparcia nie doczekał się odpowiednich regulacji prawnych w polskim prawie, jest po prostu porzucany w UOPS i PFRON warto zatem zebrać dotychczasowe doświadczenia, sięgnąć np. po współpracę z Koalicją Pomocy Osobom Niesamodzielnym. Której patronuje p. Senator Mieczysław Augustyn. Korzystnie byłoby podjąć współpracę w zakresie wypracowania wspólnej formuły regulacji i finansowania Asystenta Osoby Niepełnosprawnej. Ta forma wsparcia znakomicie łączy rehabilitację społeczną i zawodową. Mamy w Polsce ośrodki szkolenia kadry, które z braku jasnych źródeł finansowania wyjeżdżają za granicę.

Jak już wcześniej wspomniano gdyby były odpowiednie regulacje prawne to **Asystent Osoby Niepełnosprawnej** pozwala na aktywność zawodową i społeczną osób z całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji. Ten rodzaj wsparcia jest z powodzeniem wykorzystywany na terenach państw założycieli „Starej Unii” ale nie tylko bo w Szwecji, Danii, Norwegii, Australii i USA

Jedno jest pewne na bazie obecnych doświadczeń można stwierdzić że sądowa kontrola orzeczeń zarówno Zespołów jak i Orzecznika pozostaje często jedyną deską ratunku i jest koniecznością, w nowej ustawie nie wolno z niej zrezygnować. Można bowiem postawić tezę że całe życie osoby niepełnosprawnej opiera się na stwierdzeniach zawartych w decyzji czy to Orzecznika czy to Zespołu Procedura odwoławcza powinna być prosta i skuteczna, należałoby dopuszczać w niej wszelkie możliwe dowody zarówno na wniosek osoby niepełnosprawnej, jak i z urzędu

Do dopracowania pozostawałby system sankcji za składanie nieprawdziwych informacji

ROZDZIAŁ IV

Opieka nad osobom niepełnosprawną

Opieka nad osobom niepełnosprawną- Przez długi czas w Polsce nie było osób niepełnosprawnych, były osoby chore i inwalidzi. Czyli każdego można było „wyleczyć” względnie „każdy” wypracowywał rentę inwalidzką. Zmiana poglądów nastąpiła wraz ze zmianą systemu politycznego w Polsce. Wtedy też powstał PFRON i rosła świadomość społeczna za którą nie zawsze nadążały zmiany prawa, dzisiaj mamy zresztą bardzo podobną sytuację. Wtedy w 1989 roku zmiana systemu politycznego nie od razu lecz stopniowo ujawniła obecność osób niepełnosprawnych w naszym kraju. Były wprowadzić wcześniejsze emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym ale wymagały ona minimalnego

określonego ustawą stażu pracy od rodziców osoby niepełnosprawnej. O opiekunach raczej mało kto myślał. Podobnie zanim uchwalono ustawę o rencie socjalnej osobom całkowicie niezdolnym do pracy i samodzielnej egzystencji wypłacano (wcześniejszym rocznikom) zasiłek z pomocy społecznej.

Poprawa regulacji prawnych następuje i następowała stopniowo, ale kwestią nadal nierozwiązaną pozostaje **Opieka nad osobom niepełnosprawną** : szczególnie w takiej sytuacji kiedy opiekun musiał zrezygnować z zatrudnienia lub nie podjął zatrudnienia ponieważ musi opiekować się osobą niepełnosprawną. Jeżeli jest to opiekun dorosłej osoby niepełnosprawnej otrzymuje on świadczenie niższe w stosunku do opiekuna który opiekuje się niepełnosprawnym dzieckiem.

Czas i poświęcenie obu opiekunów jest takie samo i powinno być traktowane jako aktywność zawodowa . Wynagrodzenie dla obu rodzajów opiekunów powinno wynosić nie mniej niż najniższe wynagrodzenie za pracę. Różne są koleje losu a zatem świadczenie to powinno być przyznane osobie która faktycznie zrezygnowała z pracy zawodowej aby opiekować się osobą niepełnosprawną. Może to być zarówno Syn, Córka , Brat, Siostra, Mąż Żona, Kuzyn , Kuzynka, Partner(ka) osoby niepełnosprawnej. Chodzi oto aby ta osoba miała prawa pracownicze , źródło utrzymania i była traktowana jak pracownik. Istotne jest to że po śmierci osoby niepełnosprawnej nie zostawałaby bez świadczeń a za życia osoby niepełnosprawnej tworzyłaby dla niej dom rodzinny. Z taką osobą byłaby podpisywana umowa o opiekę.

Chodzi oto żeby mieszkanie w Domu Pomocy Społecznej było rozwiązaniem jednym z wielu ,i to możliwie ostatnim w katalogu

ROZDZIAŁ V

Ulgi i zwolnienia

Jest to kolejny punkt zapalny bo osoby niepełnosprawne „mają dużo ulg” Trzeba wyraźnie powiedzieć że wszystkie ulgi są powiązane bezpośrednio ze stopniem niepełnosprawności i orzeczeniem ZUS , brak którego kolwiek orzeczenia faktycznie wyklucza ulgę.

Warto jednak zastanowić się nad jeszcze jedną rzeczą a mianowicie renty z tytułu niezdolności do pracy nie są adekwatne do kosztów utrzymania i egzystencji a zatem ulgi o ile są pomniejszają po prostu wysokie koszty utrzymania

Po prostu trzeba przeanalizować co jest łatwiejsze do osiągnięcia , podniesienie świadczeń czy też wprowadzenie realnych ulg dla osób niepełnosprawnych.

Warto zastanowić się nad liberalizacją przepisów o kryterium dochodowym na przykład w przypadku otrzymania pomocy w naturze przez osobę z orzeczoną grupą inwalidzką, często jest bowiem tak że przyjęcie żywności pozwoliłoby przesunąć zaoszczędzone środki na leki, zwłaszcza te które nie są refundowane, są bowiem sytuacje w których kryterium dochodowe nie odzwierciedla rzeczywistej sytuacji osoby niepełnosprawnej, ale za to skutecznie utrudnia udzielenie jej pomocy. Może warto zrobić tak że organizacje non profit w ramach swoich działań statutowych mogą udzielać pomocy rzeczowej (żywność, dary) bez względu na kryterium dochodowe?, albo należy szybciej urealniać kryterium dochodowe w stosunku do ogólnie rosnących kosztów utrzymania. Warto byłoby uznać że progiem do wysokości którego wolno udzielić pomocy rzeczowej jest kwota najniższego wynagrodzenia netto na osobę. Wtedy banki żywności odetchnęłyby z ulgą, a pomoc łatwiej trafiałaby do potrzebujących. Obecnie jednak każda darowizna jest opodatkowana podatkiem od spadków i darowizn. Natomiast inne nieodpłatne świadczenia lub świadczenia w naturze są opodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Ale ani w ustawie o PIT, ani w ustawie o podatku od darowizn nie ma jasnych zapisów mówiących o kompleksowym zwolnieniu z opodatkowania pomocy otrzymanej od organizacji pożytku publicznego. Co z tego wynika? Otóż podopieczny fundacji nie zapłaci podatku, jeżeli łączna wartość darowizn przekazanych przez fundację jednej osobie w ciągu 5 lat nie przekroczy kwoty 4902 zł. Powyższą kwotę należałoby waloryzować do obecnych kosztów i rozliczać w cyklu rocznym. Podobnie jest z ulgami na leki które powinny obejmować nie tylko seniorów.

ROZDZIAŁ VI

Sposób dofinansowania

Analizując skuteczność wykorzystania środków na rehabilitację i zatrudnienie osób niepełnosprawnych, można zauważyć że pomoc kierowana indywidualnie na osobę bądź podmiot wyznaczony do pomocy osobom niepełnosprawnym jest skuteczniejsza i łatwiejsza do sprawdzenia. Dlatego warto kontynuować już istniejące i tworzyć nowe programy celowe. Z jednej strony potrzebna jest elastyczność dofinansowań tak aby środki były kierowane do osoby niepełnosprawnej przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby pośredników. Ponownie mamy tu efekt domina bo trzeba urealnić system dofinansowań Narodowego Funduszu Zdrowia, tak żeby dofinansowanie rzeczywiście zmniejszało obciążenie finansowe

osoby niepełnosprawnej zwłaszcza tam gdzie wymagany jest wkład własny. Dość powszechną praktyką była konieczność dokumentowania aktywności zawodowej aby otrzymać większe dofinansowanie na wózek aktywny, Ktoś jednak zapomniał że wózek aktywny jako lżejszy i zwrotniejszy a zatem przydaje się także w szkole, czy działalności społecznej, ale także i przede wszystkim w codziennym życiu osoby niepełnosprawnej. Z drugiej strony PFRON powinien bardziej wykorzystywać uprawnienia kontrolne wobec podmiotów, którym udziela wsparcia. Chodzi oto że PFRON finansuje też wiele zadań w przestrzeni publicznej ale chyba ma mały wpływ na efekt końcowy realizacji zadania przykładowo chodzi o bariery architektoniczne, mamy do czynienia z szeregiem regulacji dotyczących miejsca i przestrzeni na wózek, podjazd itp. ale brak wymagań dotyczących udostępnienia obiektów w których zabrakło miejsca na „przepisowe podjazdy”

Oczywiście ludzka dobra życzliwość pozwala na rozwiązywanie większości problemów, ale często niestety administratorzy obiektów nie starają się o ich dostosowanie bo tu i tak nie ma niepełnosprawnych, Mowa tu oczywiście o obiektach cywilnych.

Wykorzystanie środków z PFRON u przez samorządy bądź sklepy ze sprzętem rehabilitacyjnym, medycznym to temat rzeka. Często okazuje się że taniej można kupić taki sam akumulator pasujący do wózka elektrycznego, w sklepie żeglarskim niż w sklepie z artykułami rehabilitacyjnymi. Oczywiście nie zawsze można tak „oszczędzić” na zakupach w przypadku sprzętu specjalistycznego, ale dość często dofinansowanie wcale nie zmniejsza kosztu zakupu, ponieważ jest znane sklepowi, który będzie się raczej starał uzyskać oprócz niego wkład własny klienta.

Być może rozwiązaniem stymulującym większe otwarcie na potrzeby klienta byłaby możliwość indywidualnego zakupu sprzętu rehabilitacyjnego z refundacją na rynku zagranicznym. Po prostu sklepy bardziej starałyby się o klienta. Teraz i tak wiedzą że mają pozycję monopolisty. Z wykorzystaniem środków przez samorządy też jest bardzo różnie, Wszystko zależy od zasobności finansowej jednostki samorządu, ale głównie od świadomości znaczenia rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Oprócz tego że PFRON jest rodzajem „skarbcza z gotówką” to musi mieć też możliwość kontroli i nadzoru. Korzystnie byłoby przyjąć zasadę że udogodnienia dla niepełnosprawnych przydadzą się również seniorom i mamom z małymi dziećmi(podjazdy, windy itp)

Według zasady „ Nie każdy niepełnosprawny jest seniorem ale każdy senior będzie kiedyś mniej sprawny” **a zatem wszelkie udogodnienia dla niepełnosprawnych są inwestycją pokoleniową**

Niezwykle ważnym elementem, który należy wziąć pod uwagę jest pozyskanie środków na

funkcjonowanie samego funduszu, po prostu wraz ze zmianą sytuacji gospodarczej zapewne zmienia się struktura wpływów do PFRON może warto zastanowić się nad możliwością orzekania nawiązek sądowych na rzecz PFRON

Za Życiem- kilka refleksji od Osób Niepełnosprawnych

Patrząc z nadzieją na akt prawny Za Życiem i analizując jego możliwości ochrony życia trzeba pamiętać, że życie nie kończy się tylko na narodzinach. Mając odpowiednie zabezpieczenie prawne być może zostanie uratowane niejedno życie

Patrząc optymistycznie na ideę Ruchu Za Życiem trzeba zastanowić się w gronie wprawnych legislatorów jak korzyści ze zwiększonej prawnie ochrony życia przenieść także na wcześniej urodzone osoby niepełnosprawne- chodzi o te osoby których życie i w miarę funkcjonowanie wymaga jednak wysiłku drugiej osoby, a nie urodziły się pod rządami obecnej ustawy Trzeba jednak pamiętać, że przyjęcie dziecka na świat jest tylko początkiem trudnej drogi wychowania i startu w dorosłe w miarę samodzielne życie.

Kompleksowe wsparcie rodziny powinno obejmować zarówno rodziny nowopowstałe jak i już istniejące

Program Rodzina 500+ wykazał, że wydatki na rodzinę są inwestycją długofalową która jest korzystna pod względem ekonomicznym i społecznym,

Może jednak się zdarzyć, że tak długo wyczekiwane dziecko przyjdzie na świat lub stanie się niepełnosprawne, wtedy oprócz wsparcia doraźnego finansowego i medycznego potrzebne jest długofalowe.

Do działań długofalowych należałoby włączyć „**Mieszkanie Plus**” czyli taki sposób projektowania i finansowania budownictwa mieszkaniowego, aby w każdym bloku przynajmniej jedno mieszkanie było przygotowane (pod kontem architektonicznym i infrastrukturalnym) do zasiedlenia przez osobę niepełnosprawną lub rodzinę, w której skład wchodzi osoba niepełnosprawna.

Rozwój Mieszkalnictwa chronionego-takiego w którym osoba niepełnosprawna może korzystać z pomocy „przypisanego” opiekuna Jest to mieszkanie ze wsparciem jeszcze przed wysłaniem osoby niepełnosprawnej do Domu Pomocy Społecznej. Mieszkanie chronione jest zatem rozwiązaniem alternatywnym

Budowa hosteli opieki wytchnieniowej, chodzi o takie hostele, gdzie osoba niepełnosprawna mogłaby czasowo przebywać pod opieką wyspecjalizowanych opiekunów, aby zapewnić Rodzinie, czy też samej osobie zależnej chwilę wytchnienia. Głównie chodzi o opiekę wysoce specjalistyczną, ale taką która nie szpitalną, chociaż czasami wymaga ona korzystania z respiratora, ssaka, i innych urządzeń wspomagających funkcjonowanie) chodzi jednak oto aby funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej było oparte na warunkach jak najbardziej zbliżonych do warunków domowych.

Ułatwienia dla podmiotów chcących prowadzić Mieszkalnictwo chronione i hostele opieki Wytchnieniowej

Ułatwienia te mogłyby polegać na preferencyjnym dostępie do nieruchomości, w których byłyby prowadzona tego typu działalność. Albo preferencje finansowe

Ustawowe uregulowanie sytuacji Asystenta osoby niepełnosprawnej - osoby która z zewnątrz wspiera osobę niepełnosprawną asystując jej w czynnościach dnia codziennego, ale także na płaszczyźnie: praca, dom, szkoła, kontakty ze znajomymi, podróże, przemieszczanie się.

Obecnie instytucja Asystenta w formie sygnalizacyjnej uregulowana jest tylko w ustawie o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (możliwość refundacji około 20% kosztów pracy dla pracownika wspomagającego pracującą osobę niepełnosprawną) tylko w miejscu pracy.

Warto zatem w drodze rozwiązań szczegółowych wspierających Ustawę za Życiem zadbać o kompleksowe rozwiązania

W niektórych przypadkach warto byłoby umożliwić pracę dla osób przebywających w domach pomocy społecznej. (praca po za domem) dziś to jest rzadkość, bo nie ma takich rozwiązań, dużo zależy od dyrekcji domu

Kolejnym bardzo istotnym elementem, który trzeba wzmocnić opowiadając się „Za Życiem” jest kwestia zabezpieczenia rentowego osób zależnych z powodu swojej niepełnosprawności.

W fundacji często spotykamy się z pytaniami Czy renta rodzinna po śmierci rodziców bądź małżonka osoby niepełnosprawnej będzie nienaruszona? Zazwyczaj renta rodzinna jest po prostu wyższa o tej którą wypracowała o ile to się w ogóle udało osoba niepełnosprawna.

Chodzi też o szczególne bezpieczeństwo dziedziczenia kapitału emerytalnego zarówno z ZUS jak i Programów emerytalnych.

Następnym elementem ułatwiającym funkcjonowanie ustawy „Za Życiem” byłoby wsparcie procesu adopcyjnego dzieci niepełnosprawnych, Idea może budzić kontrowersje, ale czasami zdarza się tak że rodzina biologiczna nie chce bądź nie może zaakceptować faktu urodzenia dziecka niepełnosprawnego (tego nie można oceniać) Czasami Dziecko ma szczęście i trafia na osoby które z pasją mogłyby mu stworzyć rodzinę, w której mogłyby się rozwijać pomimo swojej niepełnosprawności. Osoby które tworzą z pasji rodzinę dla osoby niepełnosprawnej również należałoby otoczyć szczególnym wsparciem, ponieważ swoim przykładem opowiadają się za życiem Tu trzeba podkreślić, że nie chodzi o całkowitą dowolność rodzicielstwa zastępczego dla dzieci niepełnosprawnych np. pozostawionych w oknie życia, ale o wsparcie osób podchodzących z „sercem” do dzieci niepełnosprawnych

